

ASZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetésben élve...
Hónapos előfizetésben élve...
Külföldi előfizetésben élve...
Egyes mások ára...
Egyes mások ára...
Egyes mások ára...

Megjelenik minden nap, kivételül az
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Sallógyi Dezsa-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszam-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalában intézendők.

XXIII. évfolyam 168. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1917 július 24.

A képviselőházat elnapolták.

A magyar parlament a német rezolúcióról.

Budapest, július 23.

A képviselőház ülését fél 4 órakor nyitja meg Szász Károly elnök. Bemutatja Palugyai Móric, Pallaviczini György, Ugron Gábor, Kürthy Lajos újonnan megválasztott képviselők megbíró levelét. Bemutatja a főispánokká kinevezett képviselők lemondását, bemutatja a főrennihez üzenetét a lelőrgyalg javaslatokról. Jelenti, hogy Hreljanovits horvát képviselőnek sürgős interpellációra, gróf Tisza Istvánnak pedig napirend előtti felszólalásra adott engedélyt.

Gróf Tisza a Károlyi-párt ellen

Gróf Tisza István felszólalásában úgy találja, hogy a német parlamentben történetek, az ott hozott határozatok kell hogy viszhangja legyen a magyar parlamentben is, mert ez a béke jegyét szolgálja. Németország és a monarchia közötti szövetséget a monarchia létérdekébe hozta létre, ennek megsértése bencatelenség lenne. Teljesen összhangban vagyunk szövetségeseinkkel a háború lényegét, célját, befejezését illetően. Azon híresztelés, mintha ebben valamelyes változás állott volna be, a tényeknek meghamisítása...

(Nagy sajtó a baloldalon, a Károlyi párti képviselők közbekéltésnek.)

Lovász: Rendre! Rendre!

Holló Lajos: Németország a békét akarja, maga mindig háborút akar!

Tisza (Hollóhoz.) Ez vakmerő valótlanság!

(A sajtó újra kifőr, a baloldalon a képviselők felugrálanak, úgy kiabálnak: rendre, rendre!)

Holló: Maga folyton provokál.

Tisza (A Károlyi-párt felé): Önök nem fogják az igazságot mindig elfojtani. Önök folyamodhatnak a legmegvetésre méltóbb eszközökhöz...

(E szavakra őrlési sajtó tör ki, a Károlyi pártban a padokat verik, elcsök folyton csapogást.)

Tisza István kéri, hogy kerüljék az ilyen jeleneteket. Hivatkozik a háború alatt tett nyilatkozataira, mindig hangsúlyozta, hogy készen állunk a békére.

A német rezolúció és a cseh támadások.

Tisza István: A német birodalmi gyűlés békeresolúciója teljesen összhangban van az általa vallott politikával. Bethmann és sróló elmehettek, de az igazság megmaradt. Ezt nem szabad elhomályosítani engedni, mert kompromittálná a magyar nemzetet.

— Az összes haraktereken beigazolink, hogy szövetségünk verhetetlen. Az orosz offenzíva ellenhatásait már látjuk, a buvárhajók annyi tonnával súlyosabban el havonkint, hogy ennek következtésképp ellenségeinknél a kimerülés jelei kezdenek mutatkozni.

Nem vagyunk közelebb a békéhez.

Tisza István: Mindemellett nem vagyunk közelebb a békéhez, mert vannak egyes jelenségek, amelyek tápot adnak ahhoz a merényletnek, mely a magyar nemzet feldaraboló vérső cefatáival akarja elérni célját. — Rámutat a cseh képviselők kijelentéseire, ezekkel nevetségessé volna foglalkozni. A csehek kijelentették, hogy majd a béke kongresszus fog önállóságukról dönteni. Nem akar a kimondhatatlan nevű politikusok-

kal polemizálni, csak azt kéri: ha Ausztriában minden szabad, akkor a magyar közelet minden tagjának nem e kötelessége számon kérni Ausztriától, hogy teljesítse kötelességét azok ellen, mert hazafárulásnak kell tekinteni azt a kívánságot, hogy külföldi ország döntőn egyes országrészek elszakadásán. Kéri a kormányt: gondoskodjék, hogy a Monarchiát ilyen kijelentésekkel többé ne kompromittálják, mert ezeket a kijelentéseket kvalifikáltan büntetőadó cselekménynek kell tekinteni.

A miniszterelnök válasza.

Gróf Esterházy Móric nyomban válaszol. Kijelenti, hogy gondoskodni fog arról, hogy a Reichsrathban elhangzottak pusztán, úres szavak maradjanak. A háború szövetségeseinkkel együtt védelmi okokból folytatjuk, hódítás nem volt a célunk és mindig készek vagyunk a tisztességes békére. A kancellár beszéde és a birodalmi gyűlés rezolúciója teljesen azonos az 6 politikájával. A ránk kényszerített háborút hódító cél nélkül készen a békére fogjuk folytatni. Megállapítom, hogy Németország és Ausztria Magyarország között teljes az egyetértés.

A miniszterelnök szavait az egész képviselőház zajos helyesléssel fogadta.

Elnapolás és horvát interpelláció.

Azután az elnök határozatilag kimondja, hogy a képviselőház ülését elnapolja.

Tisza: Meddig?

Gróf Esterházy: Talán szeptemberig, talán tovább is.

Ezután Hreljanovits horvát képviselő interpellál a bosnyák tartományi gyűlés egybehívásának idejéről.

Gróf Esterházy válaszában kijelenti, hogy jelen pillanatban nem áll módjában érdemlően és kimerítő választ adni.

A választ a képviselőház tudomásul vette a az ülés 5 órakor véget ért.

CZILLÉR IMRE nagyáruházában nagy nyári occasió keretében

Legújabb ruhaselymek, grenadinok, vásznak, zefirek és kartonok. — Gyönyörű bluzok, kötött selymekabátok, napernyők, keztyűk, harisnyák. — Trikók és zoknik. Vászón- és szalmakalapok, ridikülök. — Fehőrneműek, ing, gallér, kézelők. — Nyakkendők. — Sport-, fürdő- és utazócikkék. Kerülnek legolcsóbban eladásra.

Egyes szemek ára 12 fillér.

Tarnopol lángokban.

Budapest, július 23. (A vezérkari főnök vasárnapi hivatalos jelentése.)

Keleti harcok. A keletgalíciai harcok hatalmas csapássá alakulnak ki az orosz hadseregek ellen. Tegnap délután szövetségeseink egészen a tarnopoli Szereth hídfőig nyomultak előre. Éjszaka több ponton elfoglalták a Kozowából Tarnopolba vezető vasutat. Brzezanytól délkeletre is bomladoznak az orosz tömegek. A Zlota Lipa és Szereth közti fensikot az előbb említett vasútvonalról délre rendelkezlenül visszaözönlő orosz seregoszlopok lepik el. Kozowa irányában megindult az üldözés. **Tarnopol városa és számos helység a Szerethről keletre lángbaborult.** Jazvernában sok hadiszert zsákmányoltunk. Az elfogottak számát eddig nem lehetett hozzávetőlegesen megállapítani. Az alsó Narajowánál tegnap az ágyuharc tekintélyes erőre kapott. A Kárpátokban helyenkint esztározásokra került a sor.

Olasz és délkeleti harcok. Fontosabb jelenteni való nincs.

A vezérkar főnöke.

Károly király az orosz fronton.

Királyi elismerés az ujvidéki és szabadkai ezredeknek.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Királyunk tegnapi Cserwin gróf külügyminiszter és Ars vezérkari főnök kíséretében a kelet-galíciai frontra utazott. Böhm-Ermolli tábornok székhelyén meghallgatta a jelentéseket, majd Lipót bajor herceg székhelyére utazott s onnan folytatta útját a frontra. Királyunk többször ellenséges tűz körébe jutott, de nem törődött a közvetlen veszéllyel. Egyes ezredeteket így a 6-os ujvidéki és 86. szabadkai ezredet meleg elismerésben részesítette. Éjjelben a király visszatért állomáshelyére.

Flandriában tűzérési harcok.

Ruppel tábornok.

Ruppel tábornok vezértábornagy hadserege Flandriában a tűzérési harc teljes erővel fellobbant és egész éjszaka tartott. A tárharc vezetéséhez nélkülözhetetlen kötött léghajók az egész harcvezetésben a távolból jövő eredménytelen ellenséges tüze ellen oltópontjai voltak.

Yperitől keletre számos repülőgépraj is egységes támadást intézett ellenük. E légi támadásokat harc repülőik és vadászgépeink megküzdötték. Kötött léghajók sértetlenek maradtak. Nyolc ellenséges repülőgépet lelőttünk. Az angol beszállók felderítő előtörését megküzdöttük.

Avions és Mericourt között hétfő éjszakai támadások voltak. Az ellenség kezdetben elért sikereit megvonítottuk.

A német trónörökös hadserege. Jó látási viszonyok mellett általában feloldott a tüzevékenység.

A Mont Hiver északi lejtőjén Gronou-nál tüzeléssel jól előkészített erőteljes harcokban állásunkat egy kilométer szélességben sikerült előretolnunk. Brandenburgi gárdacsoportok a franciákat több árokvonalból visszavetítették és több mint 230 foglyot szállítottak be. A cornislet uszgyon, Nauroytól délre hessen uszgyon csapatok rohamállal közösen eredményesek voltak.

Repülőrajaink egyiké tegnap délelőtt megfigyelt jó hatással bombákat dobott Harwton, Anglia keleti partján. Repülőgépeink teljesességben visszavetítették.

Keleti harcok.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege harcra vonala. Eichora vezérre

des hadserege. A Duna mentén, különösen Damburgnál és a Narotó mindkét oldalán a tűzérési tevékenység jelentősen fokozódott. Damburgtól délnyugatra egy orosz előtörés megküzdött. Szorgonától délre Kowalew borsófog az oroszok előző este súlyos veszteségek mellett ma reggel újból támadtak. Perzsisz előtámasz a rohamot, amely előállításunkban, melybe az oroszok egyes helyeken behatoltak, váltakozó harcokra vezetett. Gyorsan végrehajtott ellentámadásunk következtében az orosz előtörés post kivételével az állás ismét kezünkben volt. Ma reggel az oroszok Smorgonitól délre széles arcvonalon indított támadását zárófeszítésük nem engedte kifejledni.

Böhm-Ermolli vezérezredes hadserege. A Szerethről délre indított támadásunk hadműveletileg fejlődött. Az orosz mélyen a Kárpátokig hátrál. Kötött vezetés és a csapatok rohamos előnyomulása megvalósították a remélt eredményt. A Tarnopoltól közvetlenül nyugatra fekvő magaslaton állunk. A Rohatiz-ostrowi vasútvonalat a régi állástól keletre állították. A Dnyester két oldalán megkezdték az előnyomulást. A vasúttól délre az ellenség erős ellenállást tanúsított.

József főherceg vezérezredes harcra vonala. A Kárpátok gerincének mentén a Punita az orosz harc tevékenység különösen a déli részén észrevehetően fokozódott. Az ellenség több előtörését visszavetítettük.

Mackensen vezértábornagy hadserege. A Szereth alsó részén az élénk tüzelés küszöbön áll harcra való.

Ludendorff, első főszállítmányos.

Sziám is hadat üzent.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A Reuter-ügynök hivatalosan jelentette: Sziám hadat üzent Németországnak és Ausztria-Magyarországnak. E két állam polgárait letartóztatta, hajóit lefoglalta.

Az új termésrendelet.

A hivatalos lap vasárnapi száma közli a miniszterium újabb termésrendeletét, a termés ár alá vételéről és igénybevételéről, valamint a megállapított termésszárakról.

A rendeletet a következőkben ismer-tetjük:

A ki maga nem termelő, vagy a kinek házi szükségletét saját termése nem fedezi, mindaddig, amíg az átvételi bizottság a község területén működését meg nem kezdi, legkésőbb azonban az 1917. október 15-ig a községi előjáróság (városi polgármester) által részre kiállított vásárló igazolvány alapján jogosítva van a saját házi szükségletére búzát, rozsot, kétszerest, kölest és árpat annak a községnek a területén, ahol lakik, kétszeres vétel utján a községi előjáróság által kijelölt és a vásárlási igazolványban név szerint megjelölt termelőtől vásárolni. Az országos Közsélelmező Hivatal elnöke a vásárló jogosultságot megokolt esetben a község területén túl más község vagy járás területére is kiterjesztheti.

A maximális árak.

As 1917. évi termésű búzáért, rozsért kétszeresért, árpatért és kölesért, zabért kétszeresért legnagyobb árát, tekintet nélkül az időre, a mikor az adás vétel történik, megállapították meg. A megállapított ár: búzáért két százaléknál nem több idegen keveréket tartalmazó hektolitronként 76 kilogramos súlyminőségű egésséges, rostált búza, rozsért két százaléknál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektolitronként 71 kilogramos súlyminőségű egésséges, rostált rozs, árpatért két százaléknál nem több idegen keveréket tartalmazó 64 kilogramos súlyminőségű egésséges, rostált árpa, zabért és kölesért súlyminőségre való tekintet nélkül egésséges, rostált zab és egésséges, szárny, rostált kölesre vonatkozik. A mennyiben a búza hektolitronként súlya két százaléknál nem több idegen keverék mellett 76 kilogramnál nagyobb, a megállapított legnagyobb ár a hektolitersúlykülönbözésnek mindegyik kilogramja után 78 kilogramig becáróan 20 fillérral, további három kilogram súlykülönbözés, azaz 81 kilogramig 15 fillérral emelkedik. A mennyiben a búza hektolitronként súlya két százaléknál nem több idegen keverék mellett 76 kilogramnál kisebb, a megállapított legnagyobb ár a hektolitersúlykülönbözésnek mindegyik kilogramja után 73 kilogramig becáróan 20 fillérral, azontul minden további kilogram 71 kilogramig 30 fillérral csökken.

As 1917. évi termésű egésséges, rostált kétszeres legnagyobb ára a rozs árával egyenlő. Az 1917. évi termésből származó köles legnagyobb ára szárny, egésséges, rostált minőségű négy méter magasaként 46 korona.

A búza ára a következő:

Biharmegyében és Nagyváradon 49:50, 47:50 illetve 44:50 korona.

A rozs és kétszeres ára:

Biharmegyében és Nagyváradon 47:50, 45:50, illetve 42:50 korona.

As árpa ára: a Tisza balpartján 45 és 46 korona.

A zab ára az egész országban 44 korona, a kölesé pedig 46 korona.

A rendelet a tavalyi rendelethez képest büntetőszankció: teljes egészében tartalmatlan.

* **Eladó szőlő.** As aranyoldalon 2 kataszt. hold szőlő eladó. Cim a kiadóban.

* **Egy magános uri as zony a háztartás minden ágában jártas, háztartás vezetőjére ajánlkozik felure is. Szaniszló-u. 60.**

* **Mentőszekrények** teljesen felszerelve, ugyazintan mentőszekrény kiegészítéséhez szükséges **kétszeres** kaphatók Farkas István „Apolló” drogeriája Nagyvárad.

Öt országon keresztül haza Magyarországra

Crenián Aurél százados itthon. Fogdába kerül. Milyen az élet a fogolytáborokban. Színház. Tomszki Magyar Ujság. Orosz kultúra. Szökés.

I.

Egy ember ül velem szemben. Szürke katonai ruha rajta, az egész dísz az a három-három arany csillag, amely parólfján ragyog. Katonatiszt, de tül és fölötté annak a nagy hivatalnak, ember; akinek lelke mély meghatottsággal nemzedéki a rettentés eszvedéséből, a szűk nyomok mások kínjából érezte, hanem ő maga a rebesztés, fogás, szökés, menekülés ideg-rázó tapasztalásból és fájdalmaiból olvasztotta ki öt országon keresztül; mintán hónapokig megfeszített erővel és óvatossággal dolgozott eszvedésén, menekül hazra, hétézer kilométeren keresztül, nyomában a katonák és minden ellenség, mennél közelebb a határhoz, annál nehezebb lesz az előrejutás, végül utat nyar, a egy lépés aróben való helyongás után a határa jut a átsebők Svédországba, hogy hazajöhessen és itt az olasz frontra mehessen, tovább harcolni. Mit beszél, vigyáz arra, hogy egy szóval se árulja el barátait, kik segítették, ellenségeit, akiket ez az okosság feleltelené tett, elcsalat félteléseket, bizalmasokat, nem kicényli le az oroszokat, értékel a nép jóhiszeműségét, jószívűségét, közlékenységét, nyitott szemmel halad át öt országon, jegyez, tanul, olvas, összehasonlít, jól látja helyzetünköt, megbízhatóságunkat, amely megengedett, blik a magyarságban, amely nélkül a monarchia nem állhatna fenn. Megmondjuk, ki is ez? Ez egy magyar honvédtiszt, Crenián Aurél, ma százados, aki, mint minden fogdába került tisztnek, fennirtották az órnagyi rangot, a méhelyt a szökés formáltságokon keresztül, ő is hozzájut ahhoz, amit rég kívántam.

Felkeresitük ma Szaniszló utca 37. sz. lakásán a századost. Szentesen volt, jelentkezett a 21. honvédszázadosnál a nyolc hetit szabadságot kaptott. Aztalán a székely keressies két svéd zászló, Heparandában vette, ahol minden kávéházban és vendéglőben az asztalon áll. Nagyrabesztelésnek ez is egyik jele a nemis svéd nemzet iránt, amely szeretettel fogadta messze Szibériából menekült magyar vérünket és katonáinkat.

Komoly, emelkedett szavakkal válaszol kérdéseinkre; minden álpáthoz, pös vagy entnyajzamus nélkül, hidegen, tények felsorolásával. Csak kultúraber értékelheti azt a tömör, világos beszédet, amellyel vázlatosan elmondja az ő nagy történetét a amely állna a készülő könyvében előrangú érdekeséggé és háborús dokumentummá fogja avatni odisszeját.

Megsebesülése.

— 1914 augusztus 25 én — beszél Crenián Aurél honvédszázados — Podhálezsei orosz fogdába estem kere- és felölőbezárcsontöréssel. Az első napó kezdve, mint az oroszok kerekés alá vetek, a legbumá u sabbon bántak velem a mindent sikóvették, hogy egészeget helyreállítsák a belőlem ép embert faragjanak. Igantszanságot követnék el, ha az orvosi kezelés és bánásmód

ellen bár mit is mondanék. A kórházba 17 bajtársammal kerültem, akik szintén sebesülten estek fogdába a nem volt egyikünknek sem oka a pápaszra. Először a tábori kórházba, innen a tábori kórházba Tramblovába (Galicia) vitték, majd Volocinszkba, Kursskba s innen Bjelgorodba. Tizenhárom hónapi kezelés után a

tomszki fogolytáborba

kerültem. Itt után az ellenkerője követke zelt be annak, amit eddig a kórházokban tapasztaltam. Másép ment minden, megálázás, durváskodás napirenden volt. Szabadonjárásról szó nem volt, a tisztnek megengedték ugyan, hogy bevásárlás céljából kimenjen, de csak három szuronyos őr kíséretében, amikor is a járdán nem mehetett, hanem csak az ut közepén.

Egy kegyeletlenségét azt: Meghalt egy zászlós Tomszskban, vakbélgyulladásban, nevet csalódjára tekintettel nem merdem meg. Kétón operáltak. A fogoly tisztak kossorút kívánt helyezni és halottasokot rendelni, az énekarunk pedig halottasokot akart zergeni a koporsó előtt a temetési szertartás alatt. Az orosz tiszt, Tinofej proporcák (a legalkalmasabb rangú tiszt) megtiltotta a kossorú elküldését a azt mondta:

— Ha kossorút tessék a koporsóra, darabokra tépem saját kezemmel.

A halottas kossorút is el akarta küldeni, de a kórházi orvosok és nővérek erőlye a lépés után sikerült a kossorú visszatartani, de a halottat éneket nem engedte meg. A tisztak nem bucsuzhatik el a halottól, csak szorbajlásai közt néhány. Hideg volt, februárban voltunk. Kivitték a koporsót a temetőbe a otthagyták 8 napig temetetlenül a holttestet. Csak az amerikai „Christliche Jugendverein” képviselyje, Donald Lowri, aki a hadifoglyokért sokat tett, tudta elfémeltetni ugy, hogy őt rubelt adott az őnek.

A szülők megnyugtatósa

aéljából kövöm, hogy hadifoglyok általános ságban továbbképzéssel foglalkoznak. Legnagyobb része nyelvitanulásra adta magát, franciául és angolul megtanultak, a magyarok pedig németül. Mindezt a szakkörökben tették. Voltak: jogáször, technikaör, gasdáször, jegyzőör stb. Ezekben a körökben az előadásokat tartották. Régebbi jogászok az új polgári perrendtartással a jogász körben ismerkedtek meg, mert egy példány került hozzánk a egy fogoly ügyvéd ael avettek a fiatal jogászok. Kiválóan szervezett, 30—35 tagból álló szalon-orchesz terjük volt, magyarokból, osztrákokból és németekből; s a

színházban

filharmonikus hangversenyeket rendeztek. A vonós hangszereken kívül fuvós hangszereink is voltak: 2 klarinét, 2 piazon, egy pozsaun, a többi fuvókat fiszharmonium helyettesítette. Az amerikai Donald Lowri sokat tett a legényegéért is, ennek is kieszakózt szakkart és színpadot, ő maga is adománycsott a ceira tekintélyesebb ösenget, Crony hercegnő és Stribenberg grófnő meg bizottak színterrel segítettek színpadunkat és a szakkart. Az orosz maga jólelkű nép, szeretett a zenét a jóskarral nésto törszéveinket. Oyan tökélyre vitték a színházi előadásokat, hogy a magyarok előadták „Satrójkol a gólya”, „Gül baba”, „Postás fiu es huga” című darabokat, ezek közt a Gül baba nyolcszor ment.

A nő szerepeket fiatal kadetok adták. Az operettek szövegét teljesen fejből Dési a székesfehérvári 21-es hadapród, kül mben színész állította össze, kísért zenék teljes partitúráját Csomaházi hadapród, a szegedi színház karmester, szintén memorizából.

S ez a munka sikerült. Crony hercegnőnek alkalmá volt az Ember Tragédiáját meghallgatni — Tomszskban. Ezt a darabot Baróthy főhadnagy (drámai színész Szegeden) tanította be. A díszletek elsőrangúak voltak, fogoly festőművészek és nővendékek remekeltek, a jelmezeket a tisztak varrták össze. Nem valami összedött díszletek és jelmezek voltak ezek, bármely színpadnak sikert jelentenének.

A fogolytáborban most némileg.

javultak a viszonyok,

engedményeket adnak, ami annak köszönhető, hogy a tisztak tekintélye az orosz hadseregben teljesen megszűnt, a legényeg és az állítottak alaptermésze a jámborság és jószívűség, s inkább megértették szomorú helyzetüket, s kissé tájítottak a szabályokon és tilalmakon.

A lapok olvasása

meg volt engedve, petrogradi, moszkvai, tomszki lapokat járattunk, amelyet megrendeltünk: ezekből a fontos híreket magyarok, osztrákok és németek részére este 8 órakor 16—20 oldal terjedelemben megjelent. Tomszki Magyar Ujság-ban kossorútk (német címe: Tomscher Kriegsgefallener Zeitung.)

A lap főszerkesztője: Sorger Ignác, a 68. gyalogezred hadapródja, tanárjelölt, egy nyelvtenomén, a modern Mezzofanti tizenkét nyelvet beszél, oroszul olyan tökéletesen, hogy az oroszok szerint neki lett volna legtöbb eszébe a megszokására, wert nem lehetett ráismerni, hogy nem született orosz. A szerkesztőségbe ezenkívül bevezényelték a fiatal kadeteket. A szerkesztés nagy apparátussal történt, külön fülkéjük volt a indigókkal sokszorosították a magyar újságot, amely pár száz példányban jelent meg. Az orosz lapokból a magyar viszonyok felől is tájékozódunk. Az orosz sajtó a fordalom kitörése előtt néha naponta 8 táviratot is adott ki, amelyet azzal

magyar fordításban

is kiadták. Az orosz pénzért mindent megtesz, a mi oroszaink éjjel 11 kor is kimentek a drótkerítéssel elzárt fogolytáborból a városba a hoztak magyar táviratot. Belakerült vagy 10 rubelbe, de sokan voltunk a 30—40 fillér jutott egyre.

Téves fogalmaink vannak

az orosz kulturáról.

Azt mondják nem egymor: ászial állapotok. Ellenkezőleg van. Szibériában sokkal egészségesebbek az állapotok, mint európai Oroszországban. A muzsik a szabadságot úgy értelmezte, hogy ami a másé a amit lát, azt elveheti. A nép ott még nem érett a forradalomra. Szibériába rendszeren azt küldték, aki nyugtalan volt, tehát a gondolkozót, nem a butákat, s ezek a számtalótt intelligensek jól érezték magukat Szibériában, mert megélehetették biztosítva volt. Ott fejlett a kultúra s olcsó volt az élet, egy font hus 7 kopék, azaz 17 és fél fillérbe került. Az oroszok méltányolták

a magyar katona erényeit.

Michaelor orosz haditörténetíró egy sorba helyezi a német katonával a magyar katonát a dicshírnéssel rang a féltelmeles magyar ellenségnek.

De írjuk át

harmadik szökésemre.

Először hatan szövetkezünk, hogy európai Oroszországba megszökünk. Szarlovskból indulunk. (Egyesek úgy gondolták, hogy 12 esemlét belettek a hátizsákba s gya-

log mekilindultak a 11.000 versetnyi utca.) Hurocot kilométerre vége volt a vállalkozásnak, hiszen a nagy távolságok miatt Oroszországban alig jár valaki gyalog, tehát gysnussá lettek nagyban. Hatunkat már a szállító kocsiba tették a Kemliába (Nien-Novgorod) szállítottak el. Itt keserves lett a dolgunk. Egységet nem mondhatok, mint azt, hogy

a kemliai fogolytábor

az amerikai követség általános legénységi elhelyezésére is alkalmatlannak minősítette. Egy p/tes és az aental, az ezek, az a butor-est. A faluban a parancsnok 60 kilométer távolságban székel. Oly rettenetes volt a helyzetünk, hogy egyszer tüntetésképpen le akartak fegyverezni a 4 fegyveres orosz őrt, akik 69 tisztat a 18 tisztiasoligát őriztek itt a elhatároztuk, hogy elmegyünk az oroszok-hez Lukojanovba a ott intézkedést kérünk. A papercsák aztán kösbefért s megegyedtek nekünk, hogy vedetünk ki lakást, ahol akarunk. Második esőkezésem maghizulása után elvittek Tomeska, ahol kerítéssel és drót-kerítéssel körülvett fogolytáborba helyeztek el. Ott elhatároztam, hogy megpróbálom a a célból hosszú alkészülétek után egy alag-utat ástam kifelé.

(Folyt. köv.)

Nagyváradai demokraták Budapesten.

Dési Géza képviselőjelölt?

A demokratapárt, melynek eddig talán 3 tagja van a parlamentben, Vássonji, Pető és Székely Ferenc, országosan szervezkedni akar a jövő választásokra és személt első sorban Nagyváradra vetette, a hol Vássonjiék igen alkalmas talajt sejtének. Nagyvárad lakosságának bizonyos rétegében nagy a szimpátia Vássonji iránt s innen a magyarázata annak, hogy itt egyesek Vássonjiét képviselőjelöltre akarnak okvellenül lecsavazni, ha már titkosen lehet szavazni.

Vássonjiék napján, szombaton este 35 tagu küldöttség utasolt fel Budapestre, és pedig:

Kepes L. Miklós, dr. Friedländer Samu, dr. Lánosi József, Pásztor Bertalan, Friedländer Ernő, O. bá. Ferenc, P. Nagy István, Zucker József, Ember Géza, Feldmann Isidor, Rothbart A. Ede, Bandt Viktor, Bröder Jenő, Ullmann Rész, Jungreiss Ignác, Friedmann Fülöp, Krausz Zoltán, Gellisz Gyula, Fuchs Jakab, Szlachó János, Jakobovits Manó, Kohn Gábor, Walez Gyula, Ungváry Gergely, Kiss Lajos, Ullmann Ábrám, Strasser Ignác, Welyó József, Löwenstein Zsigmond, Kaufmann Márton, Kain Jakab, Tausz Jakab, Schönberger Armin, Markovits Herman és Weiss J. Miksa.

A küldöttség vasárnap délelőt 10 óra-
kor a demokratsa párt Terézköruti helyisé-
gében gyülekezett. Az ország többi nagyobb
városai elíg 1-2 kiküldöttel képviseltették
magukat és így feltűnő imponáns volt Nagy-
várad küldöttsége nemcsak számánál, de fe-
lekezeti egybeállításánál fogva is. Gyüleke-
zés után jelent meg a körben dr. Dési Géza.
Maga az értekezlet bizalmas jellegű volt. Az
értekezletet Székely Ferenc volt igazságügy-
miniszter pártelnök nyitotta meg, majd dr.
Vássonji Vilmos igazságügyminiszter ismer-
tette a párt programját és teendőit. Dr.
Ember Géza elmondotta, hogy Nagyvárad

polgáraitban mindenkor őlt a demokratikus
eszmék iránti hajlandósága.

Most dr. Vássonji Vilmos. Az ő szá-
melye megmozgatta a város polgárságát (?!?!?)
amely imponáns (?) számban jött fel, hogy
hitvallást tegyen a demokratikus eszmék
mellé. Az értekezleten megválasztották az
országos végrehajtó bizottságot s ebbe
Nagyváradról dr. Friedländer Samu, Brö-
der Jenő és Pásztor Bertalan választat-
tak be.

Az értekezlet végeztével a küldöttség és
a pártvezetőség dr. Dési Géza vendége volt
a Vampatics külön éttermében lefolyt
ebéden.

Ebéd alatt érkezett dr. Vássonji Vil-
mos igazságügyminiszter meghívása, aki
kérte a nagyváradiakat, hogy lakásán ke-
ressék fel.

Vássonji a küldöttség néhány válassz-
tott tagjával visszavonulva beható és bi-
zalmas eszmésesét folytatott a jövő teendői
felől.

A mozgolódás célját nem nehéz ki-
találni. Dési Géza úgy fogadta nagyváradi
polgárait és hitsorsozalt, mint a hogy a
képviselőjelölt szokta válasszót: barátságos
megvendégléssel. Bizonyosra vessük, hogy
a demokraták Nagyvárad egyik kerületét
Dési Gézának szánták. Hogy Nagyvárad
közönsége mit szól hozzá, arra a 35-ök
nem voltak kíváncsiak. A hitközség jelö-
lése egyes érselemeket keltett, de nagyon
komolyan nem vessei székli.

Hamis vád a postás kisasszonyok ellen.

Rágalmazott a hadiasszony.

Gyenge Bl. kir. törvényszéki bíró
tanácsa előtt két postás kisasszony állt teg-
nap vádlottként. Medvigy István kir. ügyész
szóval vádolta Füzessy Irma és Füzessy Jo-
lán vajdai postaküldöttséket, hogy a Nagy
Bálintné részére hadbavonult férjéül posta-
utalványon érkezett pénzt nem kézbesítették,
hanem saját céljaikra fordították.

A károsult Nagy Bálintné kihallgatása-
kor megmaradt azon vallomása mellett, hogy
a postautalvány összegét nem kapta meg,
az utalványon levő aláírás nem tőle ered.

A vádlottak a két postás kisasszony
tagadott. Tagadták, hogy a pénzt ők vették
volna fel és azt állították, hogy az utalvá-
nyon látható az összeg átvételét nyújtás
aláírás igenis a címzett Nagy Bálintné saját-
kezű aláírása.

A két ellentétes vallomás után a pénzt
küldő s most szabadságon levő Nagy Bálint
kihallgatása következett s az a vallomás
váratlan fordulatot idézett elő.

Nagy Bálint eskü alatt vallotta, hogy
előtte a felesége boismerte, hogy a vitás
összeget megkapta. Magyarazatkép az ass-
szony azt mondta fel, hogy mikor a férje még
a fronton volt, azt írta egy levélben, hogy a
pénzt nem kapta meg, mert a postán elik-
kesztették. E hazugságait azt a célt akarta
elérni, hogy a férj ismét küldjön neki pénzt
ahelyett, amelyet állítólag nem kapott meg.

A tényállás így tisztázódván, a bíróság
s két ártatlanul megvádolt postás kisasszony
ellen az eljárást megszüntette. Az ügyeak

szobában még nincs vége, mert a rágalmazó
hadiasszony ellen hamis vád miatt megindult
az eljárás.

Anyák Köre.

A Ksth. Nővédő Egyesület intézményei
nem ismernek nyári pihenőt, sőt hogy éppen
egy nyári intézménnyel: a napközi otthon-
nal bővültek, még több szociális munkát vé-
geznek. Folyik az irdői munka, hiszba! a
szegények nyomora és a munkakeresők kü-
ködése sem szűnöl a háborus időkbén. —
Folyik a vasárnap délutáni öszezejövetelak
a leánykörökben és egyszer egy hónapban
összejön a Teleki utcai kab. legényegyleti
helyiségben az Anyák Köre.

Most vasárnap délután tartotta éppen az
Anyák Köre egyik népas értekezletét, amely-
nek koronája dr. Konrad Jenő ig. főorvos
előadása volt.

Három órára megtelt a nagyterem anyák-
kal, akik karjukon hozták csecsemőiket a a
legtöbb 2, 3, 4 már járó kis gyermekekkel is.
Csakhamar benépsült játszó gyermekekkel
a szomszéd terem is. Az anyák sorban oda-
vitték csecsemőiket az asztalon felállított
mérleghez, melynél a Nővédő Egyesület
gyermek gondozónője és egy másik alkalmat-
soltja teljesítették a csecsemőmérést.

Az anyák büszkén szedték elő kölelé-
keikből a kis babákat s ha a mérleg az ő
gondozásuk és jó táplálásuk eredményeként
nagyobb súlyt tüntetett föl a mult mérés-
hez képest, egész holdogak voltak a az
anyák körének áldott lelkű elnöke özv.
Olasz Ákosné részéről elismerő dícsérletben
isprázcsattek. Foly is a verseny a legne-
zesebb, a hasza jólétére legfontosabb kér-
dés körül: „kinek a kicsinye súlyosabb?”
Ha valamelyik ficánkoló kis baba nem ütötte
meg a mértéket, volt az édesanyának ment-
sége: „beteg volt szegénybe”. Dahát hála
Isten, a sok-sok baba kóst (volt vagy 80)
alig akad csecsevész beteg. A okra néve is
jó tanácsokat kaptak azoktól a jószívű ur-
nőktől, akik az anyák körét látogatják,
akiknek nincs nagyobb örömeik, mintha
egy egy csecsemőben 40 évi munkakerőt
menthetnek meg a hazának. De hiszen kap-
nak a jó tanács-on kívül tejet is, meg 2 ezer
havonként egy kis csecsemőelálmot (griz,
cubrot) smiről a nővédő egyesület farad
hatatlan elnöke Eleméry Ferencné olyan
nagy körültekintéssel gondoskodik s a mely-
hes főpajzánk és más könyörületés szívű
jótévedő adományai nyújtják az eszközköket.

De térjünk vissza az anyák körébe. 4
óra felé befajeszik a mérést; elmondják az
édes anyák pártfogóknak örömeiket, bajai-
kat. A gyermekek a szomszéd szobában
haogosan játéssnak, itt a csecsemők egy
része elesendoredatt, más része haogos jó
kedébe, szóval emelkedett haogu a gyüle-
kezet amikor megérkezik a jó doktor ur: dr.
Konrad Jenő. A gondozónő s szomszéd to-
remben lecsendesül az ujjongó hadat, itt
elcsendesül az anyák serege és a doktor ur
elkezdi oktatását.

Ne higye ám senki, hogy könnyű egy
ilyen előadást tartani az anyák körében egy
tudós professornak. Szegény édesanyák
ugyan csendesek, fessülten hallgatnak, de a
csecsemőket nem könnyű elhallgatatni.
Azok gögicsölések, sikongatnak, sírnak, ne-
vetnek, édes zajongással töltik be a termet,
és az előadót meglehetősen fárasztják. Pe-
dig hát éppen csecsemővédelemkor nem vá-
laszthatók el a csecsemők az édes anyáktól
s az előadónak szel számolnia kell; de
számolhat arra is, hogy csecsemőjével elő-
ben az édesanyja a tanácsokat sokkal inten-
sivebben fogadja lelkébe.

Es milyen nagy fontossága, milyen
nemze mentő munkát végez az ilyen pro-
fesszor! De főtbe kell szorítania tudomány
nagy határát, le kell szállnia az anyákhoz,
az ember szeretetével és a tudós orvosi sal-
gorával kell magát fölfegyvereznie, hogy be-

határon az egyszerű talán tanu'lan anyák szívába, hogy mentse, erősítse a csecsemők életét.

Váradai asszonyok, leányok, kik gondtalan vasárnapi szórakozással töltötték a vasárnap délutánt, csak hallottátok volna ott az anyák körében, mikép egyesítette dr. Konrád mindeseket az ő tanításában! Osszefoglalta a múlt előadásán a csecsemő táplálásáról elmondott oktatásait; még egyszer lelőre köiven minden anyának, hogy főleg nyáron, a bűlhurut évadján nagyon óvatosan táplálja a csecsemőjét; azután két nemzeti veszedelmet rejtő bejót: a tüdővészről és vérhasról beszélt. Ezek ismeretű jeleiről, ezek factósá voltairol, rettentő következményeiről s a gyermekeknek ezektől való megóvásáról. Minden szava aranyat ért. S az a fészült figyelem, az a komolyság, mellyel az előadásán halgatták, reményt nyújt arra, hogy eredménye is lesz a gyermekélet mezején.

Aki javai falssálegét kiosztja a szegények között: az jót cselekszik. De aki lelki kincseit a pihenésnek szentelt óráiban is fáradsággal, időzítkezéséggel cserjé szél emberlarsai közt, mint dr. Konrád Jenő és azok az Anyák Körét vezető jószágos urinók: az igazán jótévője az emberiségnek.

Az Anyák Köréről szóló híradás nem volna teljes, ha még nem emliteném az előadás után következő uszonnát. Az ódes anyák (hadivonultaknak feleségei) uszonáját most vasárnap G. esinczky Antal kanonok küldte. Az anyák részére külön fehérekonyarot süttetett és három kanna való adagot jó tejeskávét küldött. Hogy mi ez mai időben, valamennyien tudjuk. Az ő jószágából több és jobb táplálék jutott azon napon 80 csecsemőnek. Isten fiasse meg jószágát, valamint dr. Konrád Jenőét, aki fáradságos előadásán után még 20 koronát is adott a Néredő Egyesület anyá és csecsemővédelmének javára.

H. Gy. J.

Vegyen a város cipőgyárát.

Földy Károly és társa azt ajánlja a városnak, hogy vegye meg a cipőgyárát, s ezzel feleslegessé valik egy költséges cipőtalpáló műhely berendezése. Első tekintetre keveset lát az ajánlat, mert egy cipőtalpálást 11 koronáért ajánl, s árai a szociális nyomor enyhítését előssák.

Lukács Ölon főjegyzőbűz írtasatt beadványuk a következő:

A cipőüzora nemcsak Nagyváradon, de az egész Magyarországon hallatlan mérvet ért el. Nagyvárad finom szociális érzéke már a kezdetől figyelemmel kísérte ezt a káros jelenséget és már hónapokkal ezelőt méltóztatott orvoslást keresni a város polgárságának megvédésére. A hatósági cipőgyárát cseméjének felvételével Nagyvárad dűlőre vitte ezt a fontos ügyet. Hogy ez a lépés ezme minél hamarabb megvalósítható legyen, bátrak vagyunk Nagyváradnak a következő ajánlatot tenni:

A Kolozsvári-utóán levő cipőgyárunkat, mely a legmodernebb gépekkel van felszerelve felajánljuk a hatósági cipőgyárát céljára minden bér, vagy terítés nélkül, saját kezünkben vezetve, alávetve magunkat a városi hatóság legteljesebb ellenőrzésének.

1. Gyártani fogunk a legjobb anyagból férfi-, női- és gyermekcipőket és azt a hatóságokkal közösen megállapított minimális árral árban fogjuk Nagyvárad város közönségének hatósági elpótlatvány ellenében rendelkezésére bocsátani.

2. Naponta vállalkozunk 300-350 pár cipőtalpálást a következő meghatározott árral: Egy férfi-cipő talpálás sarokjavítás nélkül 11 K, egy női cipőé 9-50, egy gyermekcipőé

5-40, sarokkal férfi-cipő 14 K, sarokjavítás férfi-cipőn 4 K.

Ezen árakban egy a legjobb minőségű bőrszabag ára, miut a munkadíj benne foglaltatik. Az általunk közösen megállapított munkadíj teljes felelősséget vállalunk.

A megrendelések felvételére a város központjában saját költségükre egy nyílt iktet helyiséget béreltünk és ennek személyzetét is mi fizetjük.

E hatósági cipőgyárát ajánlatunk elfogadását követő napon üzembe helyezzük.

A város polgáraitól névvel ezen rendkívül előnyös ajánlatunkkal szemben a következő ellenszolgáltatást kérjük:

Gépeknek kezeléséhez szükséges emberi erőt, hogy bűz hadseregünkkel egyetlen embert sem vonjunk el, eddig is orosz foglyokból állítottak ki. A város erkölcsi támogatást ad, hogy ezen fogoly munkaelőltársam melankor legalább negyven legyen. A foglyok munkabérét és ételmezését mi fizetjük, viszont a városi községelmezés kasszájánk ités ellenében a hatósági cipőgyárát munkáit elismelésért raktárából kiutalja.

A város közönségét, hogy a Bőrközpontot a hatósági cipőgyárát megfelelő mennyiségű nyersanyaggal ellássa.

Addig is míg az első anyagszállítvány megérkezik, mi közönségünk saját magunkból a cipőgyárát céljára.

Évi forgalmunk 5 százalékat a város hadiárval részére a város pénztárába fizetjük az erkölcsi támogatás honorárisául.

Jelen ajánlatunkat a városi szemben az ügy gyors elintézéséért csak 8 napig tartjuk fenn, mely időn belül a szerződés megkötendő.

Ajánlatunkat, mely a közönség fontos érdekét szolgálja a nagyváros polgármester helyettes ur szives jóindulatába ajánljuk.

Megjegyzésként kívánjuk még, hogy üzemünk egyetlen katonai feladatát sem kíván.

Nagyvárad, 1917. július 22 én.

Aláírtas tisztelettel:

Földy Károly és Társa
cipőgyára.

Akik Nagyvárad élelmét csempészték ki.

Három lakásban bujkáltak a katonaszőkevény csempészek.

Már több ízben megemlékszünk arról, hogy egyesek állandó üzemeket folytatnak az élelmiszereknek a város területéről való kicsempésztésével. Ennél tudomással bírt a rendőrség is, a postahivatal is, csak hogy a posta a kereskedelmi törvény értelmében nem bonthatja fel a befelőlő szőlő csomagokat s így nem ellenőrizheti a csomagok tartalmát. A rendőrség így tisztán csak a megfigyelésre szorítkozhatik, ami pedig a csempészek rendkívül ravaszsága és óvatossága mellett nagy nehézségekbe ütközt.

Most sikerült a rendőrségnek egy csempésző társaságról lerántani a leplet. A napokban Kiss Miklós rendőrelőőr kiment a Gyár utca 21. szám alá egy galiciai előállítas végett, atit a katonai kötelezettség alól bujkálásal gyanúsítottak. A galiciai megátarás vesztéséni a rendőrelőőrt előssör 40 koronával, azután 400 koronával, de Kiss Miklós megigághatatlan jellemű rendőr s így a katonaszőkevény galiciait irgalom nélkül előállította Jánossy Gyula tb. rendőrfőkapitány elé.

A galiciai Feig Salamonnak nevezte magát, azonban semmi igazoló írással nem

rendelkezett. Jánossy Vass Károly detektívet bizta meg, hogy állapítas meg a katonaszőkevény személyazonosságát. Az ügyes detektív kiment az állítólagos Feig gyár-utóaf lakására a háskutatást tartott. Miudjárt felűnt a detektívnek, hogy a lakásban Selmanovits Abrahám névű szőlő leveleket talált és pedig Gyár-utca 21, Kolozsvári-utca 43, Kolozsvári utca 34, Malom utca 9. és Malom utca 21. számú olmasse.

A másik gyanús dolog még szelelt történet. Ugyanis a lakásba beléptekor észrevette, hogy egy 19-20 éves fiatalember szűgy alá buvix és kalapjával elakarja arótt rejteni. A detektív kituszkolta az ipsét, aki hosszú faggatás után elmondta, hogy Selmanovits Dzsó Dávidnak hívják, az apjával, Selmanovits Abrahámmal él Nagyváradon. Így derült ki, hogy apja, vagyis Selmanovits Abrahám nem más, mint a magát Feig Salamonnak nevező katonaszőkevény.

Hosszas huzavona után beismerte, hogy egy darabig Malom utca 9. és 21. szám alatt laktak, de azután óvatosságból lakást váltottak és Gyár utca 21. szám alá költöztek.

— De mit jelent a levelező lapon a Kolozsvári-utca 34. és 43. olmas? kérdeste Vass detektív.

A fiu előssör öölit hatolt a kiűrű választ adott, de mikor a detektív felűnt a toita hogy:

— Na menjünk oda, majd meglátjuk hogy mit jelent a címzés!

A fiu beismerte, hogy három lakást bírnak egyezre, és pedig Gyár utca 21. szám alatt nappal tartózkodnak, éjszaka Kolozsvári utca 34. szám alatt slucanak, Kolozsvári-utca 43. szám alatt pedig a „raktár” van.

A detektív a nyomozás alkalmával 195 feladóvevényt talált a fenti lakásokban, amelyek Maramarosmegyébe: Dragomérfalvára és Izakonyhára voltak címezve. A „raktár” tehát azért kellett Selmanovitséknak, hogy az élelmiszereket, amelyeket Maramarosmegyébe csempészték ki, ott felhalmozásák. A detektív a raktárhelyiségben is kutatást tartott. Talált ott 39 átmeneti kenyérlátványt, 24 kenyérkönyvet, 20 kg. lisztet, 5 kg. cukrot, óriási tömeg csomagoló szőlő és papírosot, nagy halom szineget, mássát stb. szóval ami arra mutat, hogy a csempésztés nagy mértékben folyt, a feladóvevények is azt mutatják, hogy óriási mennyiségű élelmiszert: lisztet, fűszert stb. szállítottak ki a város területéről. Pénzt is talált: mintegy 1200 koronát, amelyet szintén lefogalt a detektív.

Kiderült továbbá az öreg Selmanovitról, hogy tényleg katonaszőkevény, tehát Jánossy tb. főkapitány elrendelte szonnali letartóztatást s megindította ellene és fia ellen az eljárást a többrendbeli kihágásért, amelyet több mint egyévi ittelők alatt elkövettek.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni Rákóczi-ut(Korona gyógyszertár mellett) Leibchenek főlárban. :: Telefonszám 827. ::

Kelet-Galicia felszabadítása.

Keleti harcok. Budapest, július 23. (Hivatalos.) Mackensen vezér-tábornagy hadcsoportja: Helyenkint erős ágyúharc.

József főherceg vezéréredek hadseregharcvonala: A Susita-völgy és a három országhatár között a harci tevékenység jelentékenyen fokozódott. Az ellenség több helyen témadt. Mindenütt visszavetettük.

Ljót bajor herceg hadseregharcvonala: A szövetséges csapatok győzelmes előnyomulásban Tarnopolnál elérték a Szerethet és a Kozowa-ostow-i vasutakat és a Stripa mindkét oldalán széles arcvonalon átlépték. Az oroszok a Narsnowka mentén is hátrálnak.

A győzelem visszahatása a Dnyeszter déli partjáig, a Kárpátokig terjed. Az ellenség mindenütt kiüríti állásait.

Olasz és délkeleti harcok. Budapest, júl. 23. (Hivatalos.) Válatozatlan. A vezérkar főnöke.

Katona Otthon Nagyváradon.

A Vörös-Kereszt egyesület választmányi ülése.

A Vörös Kereszt Egyesület nagyváradai választmányja tegnap tartott ülésén több fontos ügyet intéztek el.

Dr Fráter Imre ügyvezető elnök elnökléle alatt Pallas Lejencé, dr. Nagy Odórné, dr. Mihályffy Lajosné, Németh István, dr. Gyöngyössi István, dr. Személy Kálmán és Harma. J. voltak jelen.

Dr Fráter Imre elnök bejelentette, hogy a 4. honvédek részére küldött 300 liter bor és 1000 üveg ásványvíz szerelvénye, 1698 K 20 fillér értékben, megérkezett a frontra s az Kratochwill Károly ezred s meleg hangú leveleiben köszönte meg. — Tudomásul vették.

Éppen így tudomásul vette a választmány, hogy a Gyermekbarátok a Napközi Otthonra 500 koronát küldött az ellátás, amelyért az egyesület köszönetet mondott.

Jelentést tett elnök a Péter Pál napi gyűléseiről. A tisztejövendők 5799 K 23 fill., amelyet felküldtek a kórházba. — Tudomásul vették.

Ezután előterjesztést tett az elnök a Katona Otthon létesítéséről. Ennek célja, hogy a katonákat a kórházról, rossz társaságoktól viszesztarja. Az Otthonban, mely olyan kasszó-féle szórakozó hely lenne a katonák részére, vszágok, teke, sak, kártya játék stb. állana a katonák rendelkezésére. Ezen kívül a levelezések elvégzésére ingyen levélpapír, levelezőlap, voina.

Debrecentben kiküldött bevált ez az intézmény. Ézenkívül előadásokat stb. rendeznének. Szükség van helyiségre, bútorra, lapokra. A fentestéshez a társadalom hozzájárulása létként szükséges. Indítványozza elnök, hogy a Vörös-Kereszt járuljon hozzá a Katona Otthon létesítéséhez. A butort adakozásból, esetleg bérlet útján lehetne beszerezni. A Bihar megyei Kaszó 1 billárdasztalt adományoz erre a célra. A felügyeletet a katonák teljesítenek.

A választmány a szép célra az előtes költségek fedezésére 2000 koronát és havi 500 koronát megszavazott, de tovább nem mehet anyagi viszonyai miatt.

E tárgyban ma, kedden, július 24 én délután 5 órkor a városi háson nagy érkezet lesz, a társadalom bevonásával.

Dr Fráter Imre ügyvezető elnök 4 heti szabadságra megy s az idő alatt az egyesület ügyeinek intézését dr Gyöngyössi István meghatalmazott teljesíti. Tudomásul vették.

A szükség tartalék kórház részére havi 100 koronát szavaztak meg.

Az Országos Vörös Kereszt egyesület királyi őfelsége adótlós napját a harc-téren ünnepélyesen akarja megtartani s ehhez anyagi hozzájárulást kér. 200 koronát szavaztak meg erre a célra.

A Felix-fürdőben rendezett ünnepély a Vörös Kereszt javára 500 korona jövedel-met hozott, amelyért a fürdő bérletnek, Zoltén főhadnagynak, dr Nagy Ignác főrdő-orvosnak és az üdülő katonák ellátását teljesítő szpéciknak köszönetet szavaztak.

A szükségintalék kórház részére 600 drab párna burtat adományozását kiállításba helyeslte a választmány.

A Jobbkéz osztály negyedévi jelentését, amely felhívást az az előzetkész nagy munkát, amelyet az osztály az idő alatt is kifejtett, hálás köszönettel vették tudomásul.

Pénztáruk jelentését, amely szerint jelenleg az egyesület vagyona 118004 korona 38 fillér, tudomásul vették.

Végül bejelentette elnök, hogy a Felix fürdőbe a beteg katonák részére megérkezett a Zander-készülék.

Ezzel véget ért az ülés.

HIREK

* Hivatalos értesítés Malatinszky főispán kinevezéséről. Gyöngyössi István dr Biharvármegye tb. főügyésze tegnap hivatalos értesítést kapott, melyben közlik vele, hogy Biharvármegye főispánjává Malatinszky Lajos zalamegyei főszolgabíró neveztetett ki.

* Rendkívüli közgyűlés. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudatavilág a város 1917. évi költségvetésének tárgyalását rendkívüli közgyűlésre tüte ki. A rendkívüli közgyűlés július 26-án, csütörtökön délután lesz, amelyre a polgármester a következő meghívót küldte ezét a városi-nyáknak:

Választmányi Törvényhatósági Bizottsági tag urak! Főispán ur ömeltósága a f. évi költségvetés tárgyalása ügyében 936/1917. számú leirattal f. évi július hó 26-án csütörtök d. n. 3 órára rendkívüli közgyűlés összehívást rendelke el. Van ezenkívül törvényhatósági bizottsági tag urak szon közgyűlésre firtetelettel meghívni. Nagyvárad, 1917 évi július hó 17. Rimler Károly polgármester.

* A püspökségi haszonbéri szerződésnek jóváhagyása. Megírta a Tiszántúli hónapokkal ezelőtt, hogy a nagyváradai lat. szert. püspökség mintegy 22.000 holdnyi birtokát bajor gazdáknak adta haszonbérbe, a kik viszont ott, a hol alkalmas terület van rá, kisgazdáknak jutattják a bérterület jelentékeny részét. Ismertettük a rendkívül előnyös és Bihar megye köz gazdaságára is nagy jelentőséggel bíró szerződés feltételeit. Azóta a szerződés megjárta az előirt hivatalos fórumokat s mint most tudósítónk táviratozza, hír szerint a legfelsőbb jóváhagyás is megtörtént: a király a szerződéshez mint legfőbb kegyur hozzájárult.

* Katonai kitüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király Krammer Ferenc 4. honvédegyesületi zászlós tisztot örökös nagy gazdasági tiszte: a Ferenc József-rand hadidíszítványos lovagkoronájával, Szederkényi Mihály 4. honvéd gyalogezredből tart. hadnagyot pedig a legfelső díszítő elismerészel tüntette ki.

* Kánikula. Vasárnap, Mária Megdolna napján kezdődött a kánikula a tart. Bentalan napjái, mely augusztus 24-én lesz. Forró napok, meleg éjjelek következnek, emiathogy ilyenek voltak eddig is. Az idei eső nélküli száraz meleg napok, abnormális időjárás mián talán fellebbe abnormális kánikulában is lesz részünk. A kezdés így mutatja.

* Adományok. Az anya és csece-művéd leme az Kourád János 20 koronát, Salafki Mihály Váradadóljáról 15 koronát adományozott. Ezenon mond hálás köszönetet a Kat. Növendő egyesület elnöksége.

* Kitüntetés. Ő Felsőge Kovács Dániel honvédszásadost, a katonai érdemkorosztály tulajdonosát, az orosz elfoglalásnál tanusított hősiesség megatartásáért a Sigmund Laudaszal tüntette ki, a kardok egyidejű adományozása mellett.

IZSÁK LIDIA
Elsőrendű
Fűzőszalon
NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedi fűzőszállítója. Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után s leg rövidebb idő alatt elkészíttetnek.

* Eljegyzés. Kopócsy Géza, a Gazdasági és Iparbank főtitkárja, tartalékos tüzérhadnagy eljegyezte Mártonffy Ilonkát, Mártonffy Zoltán községi iskolai igazgató leányát.

* Tisztviselők beszerzési szövetsége. A nehéz megélhetési viszonyok, különösen pedig a miniszter azon rendelkezése, mely a városokban a magánosok részére lehetetlennek teszi a gabona beszerzését, arra sürkéljék különösen a tisztviselőket, hogy tömörüljenek a szövetséges állal segítségnek helyesítője. A miniszteri rendelet szerint ugyanis az Orsz. Köztisztviselési Hivatal a szövetségeknek engedélyezni a busz más helyről való beszerzését. A rendelet szerint azonban erre nézve szükséges, hogy a szövetséget főcsoportja mielőbb megalkuljon. Erre nézve tegnap Sikot Traján posta távirata főigazgató elnöksége előtt Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, Vámosy Mihály táblabíró, dr. Bolkis Győző posta távirata bíró, Kondor Mihály állat-egészségügyi főfelügyelő, Makay Győző felmérési főmérnök értekezletet tartottak, amelyen a beszerzési szövetséget főcsoportjának megalakítását kimondták. Az erre vonatkozó határozat a következő:

A m. kir. posta és távirat, az igazságügyi, valamint a pénzügyi és felmérési tisztviselők beszerzési szövetségének igazgató-sága a mai napon Sikot Traján posta távirata főigazgató elnöksége előtt tartott közös értekezletén hozott határozata szerint a m. kir. pénzügyminiszter által közzétett ösztönzést beszerzési főcsoportjának megalakítását szükségesnek találta és azt kimondta. Miután a beszerzési főcsoport igazgató tanácsának tagjai az említett beszerzési szövetségek megalakítását határozott kijelölés és megvalósításra ezen célból mindhárom beszerzési szövetséget külön-külön saját helyiségében rendkívüli közgyűlést fog tartani f. évi július hó 30. napján délután.

* Adóügyi biztos. A hivatalos lap közli, hogy a pénzügyminiszter dr. Lóránt Dussó ügyvédjelöltet a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgató-sághoz ideiglenes minőségű adóügyi biztossá nevezte ki.

* A Napközi Otthon bizottsági ülése. A Napközi Otthon bizottságának tegnapi ülésén Tordai Molnár Géza údvőzölve a megjelenteket, közölte, hogy a Gyermekbarát Napközi Otthonának a céljaira egyelőre 4550 korona gyűlt össze. A város is megszavazott ezenkívül 3000 koronát, ez összesen 7550 koronát jelent. Az idő előrehaladtával a miatt körülbelül augusztus hó elején nyitható meg a Napközi Otthon, két csoportban. A Buayitay-ligetben 50 kisgyermeknek, a Rhédey kertben 200 nagyobbaknak biztosíthatnak ellátást és felügyeletet. Ezzel dr. Edelmann Mányhéri mondta el a gyermekrendőrségről előterjesztett eszméit, amit valamennyien lelkesen fogadtak.

* A hadiársvárnak. Sztachó Elemér és ifj. Aitnóder Endre az általa rendezett közeli előadásban begyűlt 6 korona 68 fillért küldték be hozzá a hadiársvár javára. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* Értekezlet a Katona Otthon ügyében. Ma délután 5 órakor lesz a városban diákteremben az az értekezlet, amelyen a Nagyváradon létesítendő Katona Otthon ügyét a az ügygyel kapcsolatos kérdéseket fogják részletesen megvitálni. A Város-Községi Egylet vasárnap esteon közli az értekezletet, a katonai hatóságok

képviselőit és a jótékony egyesületek elnökségét és tagjait, hogy ezen értekezleten minél számottevőbben meg kellene jelenkedjenek.

* Előnt fia Bálint Antalfé 14 éves Ferenc nevű fia e hó 19-án reggel eltűnt, azóta semmi hír sincs róla. Fekete kabát és fekete nadrág volt rajta. Ha valaki tudna felőle értesítenie róla aggódó édes anyját, aki Székes-utca 46. sz. alatt lakik.

* Több darab föld a város helyterületén előnyös fizetési feltételekkel eladó. Általános Takarékpénztár r. t. Nagyvárad, Bémez-tér.

* A ki főrting és lábravaló- varrást vállal, jelölkezzen O. Áry I. cégnél.

* Ujsághordónöket felvesz a Tisztántul kiadóhivatata.

URANIA mozgó- színház	Kedden
	A töviskorona dráma 4 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

APOLLÓ mozgó- színház	Kedden
	A kém leánya dráma 3 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

1917-1917 tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A margittai kir. bíróság miatt telék-lőzsvai hatóság kSztára teszi, hogy a Kir. hírtökösök országos földteljesítéste végrehajthatónak ifj. Barabás Sándor és társai végrehajtást stenderednek elleni végrehajtási ügyében a ügyvárad kir. törvényszék és a margittai kir. járásbírósg területén levő Micske község határában fekvő

elsősorban a micskei 654 sz. b. betében A II 1-2 sor, 1652, 1653, hrsz. a Nagyhegy dűlőben fekvő szántóra tegelőre 100 korona, másodsorban az ugyanazon betében

A III 1-5 sor, 2210/2, 2211/2, 2868/2, 2951/2, 8083/3, hrsz. a Szédes, Gorbócs és Szédes e dűlőben fekvő szántókra és rétre 600 korona, harmadsorban a 993 számú betében A I 1-2 sor, 300, 301 hrsz. alatti Beltelekben fekvő 166 ó. i. számú ulvaros házra és szántóra 450 korona, negyedsorban az ugyanazon betében

A II 1-2 sor, 9/2025-9/2025 sorsz. legelő és erdőjáradoságra 50 korona kikiáltás árban a budapesti kir. törvényszék által 14. P. 36071/1915-3 szám alatt elrendelt végrehajtási árverés foganat stására ha áridőül ez 1881: LX. t. cz. 146 és 151 § a alapján határ időül ez 1917. évi augusztus hó 11. (vis-nay) napjának d. e. 10 1/2 órája Micske község házához titűzött árverésben a micskei 654 sz. betében A II 1-1 sorsz. alattiak 100 koronán, III 1-5 sorsz. alattiak 600 koronán, a 993 sz. betében A I 1-2 sz. szám alattiak 450 koronán és a A II 1-2 sorsz. alattiak 50 koronán alól eladani nem fognak.

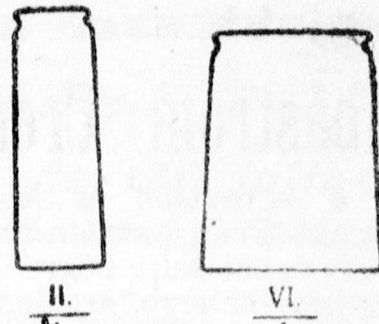
Árverési szándékozók tartoznak az 1908. XLI. t. cz. 21 § a értelmében mentesek kivetl vel bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10 % át készpénzben vagy óvadék-képes értékpapírban a kiküldött kezvez le tenni, vagy a bánatpénznek a bíróságnál tartózkodó előzetes letétlet igazoló elismervényt átszolgáltatni.
Margitta, 1917 május hó 14. Hrabail s. k. kir. bírós.

A kiadmány hirdtül:
Lepáczek
s. hiv. tisztv.

VIGADÓ mozgó- színház	Szombat, vasárnap
	Uj műsor.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

NYILTER.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Befőttes és uborkás üvegek
megérkeztek
minden kivitel és nagyságban
Eladás nagyban és kicsinyben.

- Vizespohár finom csiszolt üvegből . . . —26
- Borospohár finom csiszolt üvegből . . . —22
- Sörspohár finom csiszolt üvegből . . . —80
- Vizeskancsó finom csiszolt üvegből . . . 2—
- Borospalack finom csiszolt üvegből . . . 2—
- Cukortartó színes finom csiszolt üvegből . . . 2—
- Sótartó kristály finom csiszolt üvegből . . . 2—
- Gyümölcsállvány finom csiszolt üvegből . . . 3—
- Befőttestál fogóval finom csiszolt üvegből . . . 3—
- Vizeskészlet színes finom aranyozással . . . 5—
- Boroskészlet színes finom aranyozással . . . 4—
- Sörkészlet színes finom aranyozással . . . 4—
- Likörkészlet színes finom aranyozással . . . 4—
- Tésztákészlet finom majolika színezéssel . . . 5—
- Kávékészlet színes finom aranyozással . . . 10—
- Teakészlet színes finom aranyozással . . . 10—
- Mocakészlet színes finom aranyozással . . . 10—
- Mosdókészlet színes finom díszítéssel . . . 13—
- Ebélőkészlet színes finom aranyozással . . . 40—

Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók
minden kivitelben kaphatók.

Megérkeztek
Konyha felszerelési áruk.
Főzőedények.
Táblaüveg. Porcellánárak.
Képkerepezés művészies
kivitelben. Ablaküvegezés!

KOMLÓS TESTVÉREK
üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszervező: **DR. KRÜGER ALADAR**
Felelős szerkesztő: **DR. PAPP KÁROLY**

348—1917. vég. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött kir. bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a bpesti központi kir. járásbírósnak 1915. évi 257363/3 számú végrehajtást rendelő végzés következtében dr. ifj. báró Daniel Gábor ügyvéd által képviselt Országos központi hitelszövetkezet javára 195 korona tőke-övelés és járuléka erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 2100 koronára becsült ingatlan a margittai kir. járásbírósnak 1917. évi Pk 308/5 számú végzésével a további eljárást elrendelte, az 1881. évi LX. t. cikk 120. § a értelmében jelen az árverést elrendelő végzést helyettesítő árverési hirdetmény úgy a fentnevezett végrehajtó, mint a foglaltató és felőlfoglaltatók részére is — amennyiben ezek az árverés kitéréséhez szükséges kielégítési joggal bírnak, avagy ezt időközben jogérvényesen nyertes volna — kitocsáztatik, illetve az árverés kitérésük: — az árverésnek a fentidézett törvény cikk 114. § a értelmében Hegymád felváltó leendő megtartása céljából határidőül 1917. évi augusztus hó 1. napján délelőtt 10 óráig kitérés, sőt a bíróság le és felőlfoglalt irgók, ugymint szarvasmarhák a legkisebb irgónak a 107. és 108. § a értelmében, kiszáraztatás mellett, szükség esetén becsáraztatásul is el fognak adani.

Felhívásunk mindezek kik az árverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részökre foglalás korában eszközölhetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban leadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő nappal számítatik.

Kelt Margitta, 1917. évi július hó 10.

Jóny Lajos
kir. bír. végrehajtó.

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szélőtől, hidegtől

kifujt

vörös arcra és kézre
továbbá szeplő, miteszer
és pattanások ellen
legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségére és hatásaira nézve felülmúlja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tegely ára 2 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

Törvényesen védve!

Legtökéletesebb szert bőrhámlás és sömör, továbbá izzadó, fényes, zsíros (miteres) atkás arcra naponta, ahányszor szükséges, gyaputra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehelet finomságu harmattal volna bevodva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Teljesen ártalmatlan készítmény. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Ara üvegenként 2 K.

Ezen szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

Szálkai kertgazdaságunkban Rulikovszky temető mellett minden délután 2—6 óra között eladunk kis és nagy mennyiségben:

paradicsom 1 kg.	3—	K
hüvelyes bab 1 kg.	2-40	”
uborka 1 db.	—20	”
” 1 kg.	1—	”
tök 1 kg.	—60	”
nyárikáposzta 1 db.	—80	”
” 1 kg.	1 60	”

100 koronán felüli vételt házhoz küldünk.

Telefon délelőtt 9—12 óra közt helybeli 27 szám.

Vizvezeték-utcán szép kilátással egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Szent László-nyomda részvénytársaság Nagyvárad.

TÜZIFA

Waggon tételben, méter számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNÉL

Szarvas-sor 27. Stera palota.
Telefonszám 10—13.

Megrendeléseket felvesz

BANYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhidfő.
Telefonszám 14—55.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
vizvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, kerékpárok, ellenőrző kasszák és gramafonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtatnak.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

k a p h a t ó

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál

Kolozsvári-utca 62.

Betűszedő tanulónak fiu és berakó tanulónak leány fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nál.